

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMÂNĂ A SIBIULUI

PIINE PENTRU SUFLET

Urmarea și așteptarea lui Hristos

Sfântul evanghelist Ioan încheie Evanghelia sa cu unele evenimente petrecute de la învierea Domnului până la înălțarea la cer, despre care ceilalți evangheliști nu fac pomenire. El amintește despre întreita întrebare a Mîntuitorului către Apostolul Petru, căruia i-a zis: „Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decît aceștia? El i-a zis: „Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc. Zis-a lui Iisus: „Paște oile mele”. De trei ori l-a întrebat Iisus pe Apostolul Petru dacă îl iubește fiindcă de trei ori s-a lepădat Apostolul de Iisus și în fața arhierului spunînd că nu-l cunoaște. După al treilea răspuns Iisus i-a zis lui Petru: „Urmează Mie” (Ioan 21, 15—19). Cît de mult se va fi bucurat Apostolul Petru cînd a auzit din gura lui Iisus chemarea de a-l urma, chemarea din nou la apostolie, la vrednicia de a fi martor și vestitor al lui Hristos în lume. Era cea dintîi confirmare că fusese iertat de păcatul lepădării de Iisus și că este din nou în rîndul apostolilor.

Dar, îndată continuă evanghelistul Ioan următoarele relații: Petru a văzut venind după el pe „ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină s-a rezezat pe pieptul Lui și a zis: Doamne, cine este cel ce te va vinde? Pe acela văzîndu-l, Petru a zis lui Iisus: „Doamne, dar acesta ce va face? Zis-a Iisus lui: „Dacă voiesc ca acesta să rămînă

(să aștepte) pînă voi veni, ce ai tu? Tu urmează Mie” (Ioan 21, 21).

Sînt ultimele cuvinte ale Mîntuitorului relatate de Evanghelia la patra, înainte de înălțarea la cer.

Nu dorim să intrăm în tîlcuirea dogmatică a acestui text important. Ne oprim doar la cele două cuvinte rostite de Mîntuitorul: „Tu urmează Mie” către Petru, iar despre Ioan că el va aștepta pînă la venirea Domnului. Celui dintîi i-a dat o misiune în lume, iar celui al doilea nădejdea că Domnul va veni.

Aici se cuvine să vedem cele două atitudini necesare unui ucenic al lui Hristos, unui păstor de suflete, două vocații deosebite de necesare păstorului de suflete în special și oricărui credincios în general, vocația activității și vocația nădejdi în incununarea muncii lui de către Iisus, vocații care nu se contrazic ci se completează.

În viața credincioșilor și în mod deosebit în activitatea pastorală a preotului ele trebuie să se conjuge, să alterneze și să țină seama una de alta. Preotul trebuie să urmeze lui Hristos, să continue lucrarea mîntuirii neamului omenesc adusă de Hristos, să-l aibă pe Hristos ca model în activitatea lui. Slujirea preoțească este o slujire hristocentrică. Coordonata principală a misiunii preoțești este urmarea lui Hristos, apropierea credincioșilor

de Dumnezeu, prin Hristos, slujirea oamenilor în mijlocul cărora trăiește.

Fie că propovăduiește Cuvîntul lui Dumnezeu, fie că săvîrșește Sfintele Taine, fie că îndrumă pe credincioși pe calea mîntuirii, preotul împlinește cuvintele lui Iisus rostite apostolului Petru: „Tu vino după Mine”, urmează Mie. El trebuie să aibă conștiința trează că tot ceea ce face, face în numele lui Iisus Hristos și cu puterea Lui, că nu face și nu este singur în toată activitatea lui. Dar, în același timp, el trebuie să gîndească la ținta din urmă, la răspunderea ce o are înaintea lui Dumnezeu pentru lucrul bun.

„Preotul, zice Păr. prof. Stăniloae, nu înlocuiește în împlinirea văzută a celor trei slujiri pe Hristos. De aceea nu se poate spune că el e singur, de sine, în îndeplinirea lor, sau că Hristos e sus în cer și preotul jos pe pămînt, ca un fel de delegat care substituie pe un Hristos absent. Dar el nici nu e anulat de Hristos, în sensul că ar fi un simplu organ pasiv, care nu depune nimic de la el. El nu poate fi un increzut susținînd că toată lucrarea mîntuirii e meritul lui, dar nici nu se cade să-și împlinească slujba cu nepăsare, ca și cînd n-ar avea un rol activ. De fapt, Hristos însuși săvîrșește lucrarea mîntuitoare a credincioșilor prin

(Continuare în pag. a 2-a)

Părintele VASILE

Euforia succesului

— aspecte biblice —

Orice succes sau rezultat bun, este prilej de bucurie. Această bucurie este produsă de roadele muncii. O vorbă din bătrîni spunea că „buna reușită este fiica muncii”, cu alte cuvinte succesul este o scară pe care nu poți urca stînd cu minile în sîn. Adaptînd situației noastre cuvintele dreptului Iov (5, 7) am zice: „succesul este legat de muncă ca pasărea de zbor”. Munca înalță, ea produce bucurii, face viața mai îmbelsugată, mai frumoasă și mai fericită.

Pentru a obține un succes deplin, în lucruri de seamă, nu este vorba de o muncă oarecare ci de o muncă săvîrșită cu plăcere și cu răbdare și chiar cu o oarecare îndrăzneală. Vorba românească: „prin muncă și prin stăruință vei ajunge la biruință” este o adaptare a cuvintelor biblice: „prin răbdare se înduplecă un voievod și o limbă dulce poate zdrobi oase” (Pilde).

Paralelismul acestei idei l-ar putea constitui pilda cuprinsă în cap. 16, 32 al cărții cu aceeași nume: „răbdarea este mai de preț decît vitejia.”

Într-adevăr răbdarea este unul dintre cele mai importante elemente necesare ale succesului. O zicere proverbială spune: „începutul cu încetul se face oțetul sau: cu stăruință toate sînt cu puțință.”

Răbdarea este nu numai o atitudine necesară succesului, dar și un element trebuitor în înfruntarea vicisitudinilor vieții, cum pare a indica Cartea Înțelepciunii lui Iisus fiul lui Sirah: „In necazurile tale fii îndelung răbdător” (2, 4).

Și aici e vorba de un succes, un succes împotriva pierderii nădejdi în biruința binelui.

În lumina învățăturii Sfîntului

Pavel, răbdarea este roada duhului ca și dragostea, bucuria, bunătatea și credința (Gal. 5, 22). Răbdarea presupune angajament fizic și o sprinteneală spirituală, un fel de îndrăzneală. Cînd Mîntuitorul spune: „Îndrăzniți eu am biruit lumea”, el de bună seamă subliniază cutezanța ca unealtă necesară în rezolvarea problemelor mari: Cel ce nu se teme de greutate și un om hotărît și neșovăielnic, unul care dobîndește impresia că poate mai mult decît poate.

Un avînt puternic succesului îl dă dăruirea de sine și obligația în înțelesul că un credincios are datoria de a face ceea ce trebuie.

Se înțelege că în sfera de îndatoriri intră mai ales binele, binele moral.

Procesul de desăvîrșire al credinciosului nu poate fi conceput fără pilda vie a binelui, care pentru credincios constituie o îndatorire: „Fă binele!” (Gal. 6, 9), „Căutați binele!” (Am. 5, 4) sînt porunci profetice și apostolice (cf. și Is. 1, 17 și Rom. 12, 9).

În ce constă datoria de a face ceea ce trebuie? În a înțelege că un credincios e dator să îndeplinească întocmai obligațiile care rezultă din calitatea sa de membru al Bisericii.

Aceste obligații, constituie preistoria succesului. Ele sînt: de a avea în suflet dreapta credință, de a trăi în conformitate cu ea, de a cunoaște învățătura Bisericii pe care a descoperit-o Mîntuitorul și a tîlmăci-o Bisericii, de a ști că învățătura este păstrată în Sfînta Scriptură și în Sfînta Tradiție, cele două izvoare de credință ale Bisericii, izvoarele de

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. Nicolae Neaga

HORIA

Din negură de vremi argintate de zbrucumate veacuri ce au nins furtunii pe ale noastre meleaguri de legendă, se ridică mărș chipul unui țeran din Munții Apuseni. Cu fruntea largă asemeni cerului albastru boltit deasupra pășunilor de rai ale moșilor, cu ochi adînci asemeni unor candelă aprinse pe altarul libertății, cu umeri puternici aidoma creștelor Detunatei. Era născut din cîntec și a murit cîntînd libertatea pe struna sufletului său. Și pentru că-i plăcea să horească, ai săi i-au pus numele Horia.

Horia... Cînd te-ai ridicat pe stîncă Munților tăi, ai aprins pe vatra Transilvaniei o torță care lumina peste veacuri destinul unei nații. Ai pășit fără de veste în rîndul marilor bărbați ai unui neam fără de moarte și murind pentru el ai învins!

Era toamna anului 1784 în cetatea durerilor românești, Ardealul strămoșesc. Trăiai asemeni fraților tăi asupra și împovărarea unui veac în care nedreptatea ajunsese strigătoare la cer. Jugul nemeșilor și al grofilor nesătui, al celor pentru care voi, iobagii, nu erai oameni, ajunseser de neîndurat. În priviri, în sufele, în ființele voastre se adunase atîta dorință de a scutura lanțurile robiei, mocnea o nesfîrșită putere care năvalnică vroia să sfarme nedreptatea.

Vîntul alerga nemilos răscolind frunza veștedă a codrilor despuiați. Iar voi priveați cu înfrigurare la fulgii de omăt care se așezau pe culmile dealurilor. Amara sărăcie își vîra ghiara necruțătoare în trupul vostru trudit, iar scîncetul de foame al copiilor vă bicuia sălbatic inima. În nopțile lungi de veghe, moșii își făceau socoteala asprei și neînduratei lor ursite. La lumina

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Mihai Crăciunescu

Din cîntările liturgice ale Ortodoxiei „Sfinte Dumnezeule...”

Fiindcă ne propunem exegeza textului unei rugăciuni (cîntate) în care ne adresăm lui Dumnezeu — de trei ori — prin vocativul „Sfinte”, și fiindcă însuși obiectivul acestei rugăciuni îl constituie sfințenia, sînt necesare mai întîi cîteva cuvinte despre sfințenie.

În ce privește ființele create, prin sfințenie înțelegem puritate spirituală, morală; excelență a stării fără de prihană. Sfințenia provine din puterea de a iubi pe alții, fără rezervă; mai ales de a iubi pe Dumnezeu. Desigur, sfințenia este darul suprem din partea lui Dumnezeu; aprecierea și răspata divină maximă.

Sfințenia lui Dumnezeu însă diferă esențial de cea a îngerilor și a oamenilor sfinți. Dumnezeu nu „are” sfințenie, ci este însuși Duhul (Sufful) Sfințeniei tripersonale. Este însăși iubirea și Puri-tatea spirituală în înțeles dinamic și supergrad unic. În Dumnezeu altruismul iubirii și transparența purității morale sînt întrunite la modul identității cu divinitatea. Pe Dumnezeu îl numim Sfînt; dar cu privire la El, cuvintele Sfînt și Dumnezeule sînt sinonime.

Atît de neasemuit superioară este sfințenia divină, în raport cu cea a îngerilor și a oamenilor sfinți, încît în rugăciunea (rostită, sau cîntată) în care îl invocăm pe Dumnezeu de trei ori „Sfinte”, (în Trisaghion) vocativele „Sfinte” și „Dumnezeule” au caracter pleonasmic. Noi zicem (sau cîntăm): „Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte Fără de moarte” ... însă înțelegem: Dumnezeule-Tată, Dumnezeu-Fiule, Dumnezeu-Duhule Sfinte. (Trei Persoane, un Dumnezeu), rugăciune și totodată teologisire subtilă, densă. Căci urmează (la singular): „miluiește-ne pe noi.”

În afară de cuvîntul Dumnezeule, toate celelalte nume invocative din diferitele rugăciuni sînt excepții, încuviințări care frizează cutezanța. Credincioșii (clerici și mireni) simt fiorul acestei cutezanțe. De aceea, cu toate că însuși Mîntuitorul (din cauza limitatei noastre posibilități de înțele-

gere teologică) a încuviințat să ne adresăm Persoanei Întîia: „Tată”, (nedespărțită de celelalte două Persoane divine), totuși în Sfînta Liturghie preotul se roagă mai întîi astfel: „Și ne învrednicește pe noi, Stăpîne, cu îndrăznire, fără de osîndă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeule Cel ceresc Tată...” Precizarea „fără de osîndă” trebuie să ne dea de gîndit.

Nu numai că sfințenia este prezentă în invocare (morfologic), prin vocativul „Sfinte Dumnezeule”, ci constituie, de fapt, la nivel uman, însuși obiectivul cererii „miluiește-ne pe noi”. Într-adevăr, în ce privință să ne miluiești? În ectenii și alte texte liturgice se precizează pentru ce să cerem mila lui Dumnezeu; dar în rugăciunea „Sfinte Dumnezeule” ... nu facem nici o precizare. Atunci, prin „miluiește-ne pe noi” cerem toate cele folosite, la un loc, deodată? Să fie aici o cerere la modul general? — Da. Este și o astfel de cerere. Însă credem că întru cît nu precizăm în ce privință să fim miluiți, după ce ne adresăm: „Sfinte ... Sfinte ...”, cererea „miluiește-ne pe noi” înseamnă: sfințește-ne pe noi.

E adevărat că, în timpul cîntării „Sfinte Dumnezeule” preotul se roagă (șoptit) mai întîi: „Iartă-ne nouă greșala cea de voie și fără de voie.” Însă iertarea greșelilor constituie o premiză a acordării sfințeniei. Și, într-adevăr, îndată preotul se roagă: „sfințește sufletele și trupurile noastre.” (Trupurile, ca slujitoare sufletelor.) E bine să repetăm: în această rugăciune cîntată, făcînd noi cererea „miluiește-ne pe noi”, de fapt ne rugăm: sfințește-ne pe noi. (Cît de expresivă și de înălțătoare este melodia acestei rugăciuni, pe glasul V, psaltic!)

Cîntarea „Sfinte Dumnezeule” este o rugăciune pentru obținerea purității spirituale și pentru puterea de a iubi nelimitat pe alții, îndeosebi pe Dumnezeu. Este o cîntare a sfințeniei.

Pr. conf. Gheorghe Șoima

Preoți români — martiri ai neamului — în primul război mondial

Un caz mai puțin cunoscut în istoriografia noastră în amănuntele sale intime a fost procesul intentat în timpul primului război mondial de autoritățile austro-ungare celor șapte preoți patrioți români, din grupul celor 16 patrioți conduși de David Pop și dr. Zaharia Munteanu. Într-o vreme cînd frunzații spirituali ai obștilor de români, preoții erau îndrumători și dascăli „de cuget și simțire românească”, în acea vreme cînd credința moștenită din străbuni de poporul român, aspirațiile sale spre unitate națională, erau considerate de guvernul austro-ungar drept erezii, nu mai mirau pe nimeni aspecte ca acelea, în care slujitorii Domnului erau smulși din biserică și țirîți în lanțuri în fața unor tribunale nedrepte, pentru a li se comunica sentințe de pedeapsă capitală ori de temniță.

Pe de altă parte, însă, frecvența atîtor cazuri de represiuni fizice și morale dezvăluie o anume atitudine de împotrivire a românilor față de regimul austro-ungar, precum și o încercare a acestuia de a înăbuși aspirațiile legitime ale românilor din Transilvania, spre împlinirea dezideratului lor

național. De aceea, procesul de mare răsunset național și internațional, în care au fost victime cei șapte preoți români, se poate înțelege mai bine dacă l-am privi prin perspectiva condițiilor istorice care l-au generat.

În Transilvania anterioară primului război mondial speranțele în rezolvarea pozitivă a problemelor naționale și sociale românești creșteau proporțional cu evoluția spre război a situației internaționale. De aceea, românii de aici urmăreau cu înfrigurare evoluția politicii externe a României, sperînd că în incendiul mondial care se pregătea se vor topi și mistui lanțurile care subjugau atîtea popoare în imperiul austro-ungar. Însuflețiți de aceste speranțe, românii din Transilvania își manifestau cu orice prilej simpatia pentru statul de dincolo de Carpați. „Eram convinși — scria Octavian Goga — că importanța internațională a României era chemată să rezolve situația noastră.”

Așa cum se prevăzuse, războiul mondial a izbucnit ca o molimă

(Continuare în pag. a 2-a)

Gheorghe Șelaru

Urmarea și așteptarea lui Hristos

(Continuare din pag. 1)

preot. Aceasta trebuie să însuflească preotului nu o mândrie sau nepăsare, ci o adâncă smerenie. El trebuie să se simtă continuu cutremurat de ceea ce se împlinește prin el, dintr-o putere care nu-i a lui" (Prof. D. Stăniloae: „Slujirile preoțești” în Evocări și Mărturii. Oradea, 1981, p. 339).

Cel ce ascultă de Hristos nu poate rămâne pasiv în viață, ci trebuie să urmeze lui Hristos, să facă ceea ce a făcut Hristos, să fie mereu în mijlocul realităților, să ajute pe oameni ca să ducă o viață curată.

Mintuitorul a exemplificat misiunea și activitatea Sa cu cuvintele proorocului Isaia: „Duhul Domnului M-a uns să binevestesc săracilor, M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima, să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul milei Domnului” (Luca 4, 18—19).

Iisus vrea ca ucenicii Lui să-i urmeze, să facă lucrurile plăcute lui Dumnezeu și folositoare oamenilor. Cel ce face voia lui Dumnezeu, acela și ascultă de ea. Acela și „așteaptă” ajutorul lui Dumnezeu, acela are dreptul să ajungă la împărăția lui Dumnezeu. El se oprește din când în când din lucrul său, privește dacă este făcut bine sau nu, cercetează dacă nu s-a abătut din cale, dacă lucrează „ca pentru Dumnezeu” sau nu, dacă nu aslăbit chipul lucrării lui Iisus prin el. Atunci cere ajutor. Așteptarea venirii lui Iisus, pe care de altfel El a făgăduit-o ucenicilor, spunându-le: „Iar voi veni la voi” nu înseamnă încetarea lucrării în

lume, ci face mai vie urmarea lui Hristos în slujirea oamenilor.

Observăm că în rîndurile unor credincioși apare atitudinea unei „așteptări” a venirii lui Iisus, care îi îndeamnă să se retragă de la îndatoririle pe care le au față de lume, față de semenii.

Ei uită că Hristos a venit în lume, a învățat și a slujit în lume, a trimis pe apostoli în lume, poruncindu-le să propovăduiască Evanghelia la toate popoarele.

„Nu este drum spre perfecțiunea eshatologică cu ocolirea vieții acesteia și a eforturilor din cuprinsul ei”.

Fericiți cei ce urmează drumul slujirii oamenilor. Ei văd în această slujire urmarea lui Hristos. Ei văd în această slujire chemarea lui Hristos de a ajuta, de a tămădui, de a mîngîia, de a ierta și de a iubi pe oameni. Ei pot aștepta în pace venirea lui Hristos, pe care de altfel îl simt prezent în inima și în faptele lor. Ei văd împărăția lui Dumnezeu în inima lor și în marele univers.

„Așteptarea” lui Hristos nu înseamnă abandonarea îndatoririlor pe care le are în viață, ea trebuie să se conjuge cu efortul de transformare, de îmbunătățire a vieții. Cel ce așteaptă a adevărat pe Hristos acela e capabil să pretuliască prezentul, să cunoască valoarea și rostul lui pe treptele desăvîșirii. Fiecare timp are valoarea lui. Așteptarea lui Iisus presupune împlinirea îndatoririlor față de oameni, față de lume așa cum sint ele, așa cum așteaptă ele înșile să devină mai bune.

Sfîntul Maxim Mărturisitorul spune că omul are trei dorințe:

dorința de a trăi, dorința de a trăi mai bine și dorința de a fi nemuritor, de-a avea viață veșnică.

Prin Biserica Sa, Iisus Hristos ajută la împlinirea acestor dorinți. Învățătura și harul Său ajută să ducem o viață demnă, curată, biruitoare asupra păcatelor care întunecă și slăbește însăși existența omului. Iisus ne cheamă și ne ajută să înaintăm pe drumul binelui, să îmbogățim viața cu fapte bune, să înaintăm pe treptele desăvîșirii. El ne-a arătat calea, El ne-a dat adevărul, El ne-a dobîndit viața. Cu ajutorul Lui dobîndim viața veșnică prin moartea și învierea Lui.

Pentru cel ce așteaptă pe Hristos fiecare zi din viața lui se luminează și se lărgeste, căci el vede în fiecare zi un prilej de desăvîșire. Pentru el Hristos este deja prezent în lume, îl ajută și îi luminează cărările vieții.

Cei ce simt bucuria urmării lui Hristos simt și fericirea așteptării Lui. Cele două bucurii sint legate una de alta.

Apostolii Petru și Ioan au mers cei dintîi împreună la mormîntul Domnului și s-au convins că El a înviat. Aceasta le-a dat puterea de a merge în lume ca să vestească învierea Domnului, aceasta le-a dat puterea să-L urmeze și să continue lucrarea mîntuirii oamenilor; aceasta le-a dat nădejdea venirii Lui, ca să încununze strădaniile lor în slujirea oamenilor.

Fericiți cei ce slujesc, cei ce-și interpretează rostul vieții după modelul dat de Hristos, pentru aceia nu este zadarnică așteptarea și cununa vieții.

„Fericiți sint cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc”.

Preoți români...

(Continuare din pag. 1)

neagră ce mistuia anual trei milioane de vieți de pe glob. În noile condiții, autoritățile austro-ungare nu mai contau prea mult pe neutralitatea României, de aceea, își intensificau excesiv vigilența față de românii din Transilvania. În fiecare din ei era privit un potențial dușman, pentru că fiecare din ei avea sufletul ars de dorința de unire cu ceilalți români de peste Carpați. Și, într-adevăr, mulți români formau grupe locale de observare și informare a activității trupelor și autorităților austro-ungare împotriva cărora de la o zi la alta se așteptau să pornească la luptă. Potrivit mărturiilor generalului Max Ronge, ultimul șef al Serviciului de Informații al Marelui Cartier General și al Statului Major General al armatei austro-ungare, exista un adevărat front invizibil împotriva Austro-Ungariei. Astfel fusesse descoperită activitatea lui Ioan Bulzu din Brașov, a fraților Ernst și Franz Gömöri, care transmiteau statului român mesaje cifrate, a lui Emil Rebreanu, care conducea un grup de 15 oameni. Eroul de mai tîrziu al romanului „Pădurea Spinuzărilor” fusese surprins tocmai cînd desena și făcea măsurătorile căilor mai ușoare de acces a armatei române pe la Pasul Ghimes.

În această atmosferă de împotrivire față de guvernarea austro-ungară, de dăruire pînă la jertfă luptei pentru realizarea idealului național românesc, prezența celor șapte preoți pe băncile acuzaților adăuga însă o ne-stemată pe diadema suferinței seculare a poporului nostru.

Printre cei 16 români se aflau Ioan Coman, preot pe lângă Sita Buzăului, Coman Baca — paroh la Poplaca, Ioan Nanu din Sînpetru, Ion Modroi, din Vama Buzăului, Gheorghe Negoescu, din Buzăul Unguresc, Dumitru Grecianu din Hărman și Iosif Popovici din orașul Sfîntul Gheorghe.

Credincioșii neamului românesc, în care își aveau rădăcinile vieții lor, sensibili la suferințele poporului cu trupul și sufletul biciuit de istorie, acești preoți care priveau cu dirzenie și curaj spre umbrele întunecate ale judecătorilor lor, nu s-au mulțumit doar să aline aceste suferințe, ci s-au înrolat liber consimțit în rîndurile acelor apostoli ai neamului românesc care, sub semnul crucii, au înțeles că misiunea lor apostolică îi îndreptățește să ajute la culegerea de informații despre trupele terestre plasate la Codlea, Rîșnov, Bran, Zărnești, Brașov, Cristian, Ghimbav, Timișul de Sus și împrejurimi. Aceste informații, care erau transmise de cei în drept statului român se refereau la starea de spirit a trupelor, la planurile și mișcările lor, la așezarea tranșelor, aspecte susținute de schițe și chiar de fotografii.

S-a întîmplat însă, ca din cauza unor stîngăcii în transmiterea informațiilor de către David Pop, Serviciul Secret austro-ungar să descopere activitatea acestui grup și să strecoare un agent, care se dăduse drept trimis din partea autorităților statului român. Desi-

gur, nu mult după aceea, poliția austro-ungară i-a arestat pe cei șapte preoți, pe unii chiar în timpul serviciului divin. Cu această ocazie au fost supuși unor percheziții domiciliare, unor interogatorii istovitoare, cu brutalități și umiliri. Ei au fost legați în lanțuri de mîini și de picioare și purtați prin diferite închisori și judecătorii, cum au fost cele din Brașov, Cluj și Budapesta. De fiecare dată erau închiși în celule separate, igrasioase și întunecoase, erau purtați printre șiruri de indivizi ostili, anume selecționați pentru a-i înjura, huidui și chiar lovi.

Procesul a durat cu intermitențe de la 6 octombrie 1916 pînă la 5 martie 1917, adică din perioada de revenire morală și militară a trupelor austro-ungare și germane după retragerea lor în fața celor românești și pînă în perioada de declin a lor, în ajunul istoricelor lupte de la Mărășești, Mărășești și Oituz.

Sentința dată învinuia întregul grup de 16 patrioți, de înaltă trădare și spionaj, fapt pentru care nouă dintre ei, printre care și preoții Ioan Coman și Coman Baca au fost condamnați la moarte prin spînzurare, iar ceilalți la temniță grea, pe diverse termene.

La pronunțarea acestei sentințe cei șapte preoți i-au privit pe călăii lor cu seninătatea pe care și-o dă conștiința în dreptatea cauzei pentru care luptă. Erău convinși că existența lor proprie, integrată în cea a neamului românesc, avea să fie dusă pe cărările timpului mai departe de urmașii care vor vedea lumina biruinței.

Dar, cauza lor a fost preluată ca un stindard de frunțașii politici ai românilor, care au demascat lumii întregi intenția guvernărilor austro-ungare de a înfăptui un omor judiciar, care să le permită pe viitor să se dedea la noi crime împotriva românilor. În luările de cuvînt în parlamentele de la Budapesta și Viena, cu ocazia diferitelor contacte politice și diplomatice interne și internaționale, frunțașii politici ai românilor au ridicat soarta condamnaților la rang de problemă națională și chiar internațională. Ei au ridicat populația din diferite orașe și sate la o nouă atitudine și au folosit cu îndemnare unele intenții politice ale guvernărilor austro-ungare privind viitorul Transilvaniei, în condițiile pierderii războiului de către Germania, Austro-Ungaria și Italia. Astfel că, în condițiile insucceselor de pe front, autoritățile austro-ungare au fost nevoite să cedeze presiunii tot mai mari a poporului nostru, determinîndu-l pe monarhul Austro-Ungariei să-i grațieze pe acești martiri ai neamului românesc, cu numai trei zile înaintea abdicării sale.

Suferințele celor șapte preoți români din Transilvania, alături de ceilalți tovarăși de luptă, se înscriu în aria mai largă a luptei poporului nostru pentru eliberare și unitate națională, în care slujitorii Bisericii, animați de un înflăcărat patriotism, și-au adus o remarcabilă contribuție.

Euforia succesului

(Continuare din pag. 1)

mîntuire ale credincioșilor.

Între îndatoririle care asigură succesul credinciosului este recunoașterea Sfintei Treimi, împărțirea cu Sfintele Taine, respectarea sărbătorilor, practicarea postului, trăirea în credință și săvîrșirea faptelor bune.

Credinciosul are datorii nu numai față de sine și față de aproapele ci și față de societatea în care trăiește, față de imperatiile epocii și față de patrie, supunere și ascultare de ocîrmuire și de legile statului, după indicația: „tot sufletul să se supună stăpînirii” (Rom. 13, 1).

Un credincios bun este și un bun patriot, așa zice un om deplin, un om al succesului obținut prin virtuțile teologice și prin virtuțile patriotice.

Orice om urmărește un succes. Respectîndu-și datorii sale el poate dobîndi succesul. Nu se poate imagina succes deplin fără îndeplinirea obligațiilor inerente succesului urmărit. Fie că-i vorba despre un succes păgubitor sau de unul util, realizatorul se împărtășește de euforia lui. Numai că între succesul unuia și succesul altuia, între succesul păgubitor și cel util, este deosebirea

dintre întuneric și lumină, ori Sfînta Scriptură precizează că: „lumina celor drepti arde voioasă, flacăra celui neleguit se stinge” (Pilde 13, 9). E vorba aici despre succesul util și frumos.

Garanția obținerii unui succes este condiționată de dezvoltarea premizelor sigure și ducătoare la scop.

În planul succesului intră desigur valorile prețuite și rîvnite de oamenii de bine, de oamenii de pretutindeni.

Pacea este una dintre cele mai prețioase valori, avînd ca scop viața. Ea e un factor esențial, care servește scopurile cele mai variate ale omului.

Pentru descoperirea fericirii Mintuitorul îndrumă privirile tuturor spre pace, pentru că „fericiți sint făcătorii de pace” (Mt. 5, 9).

O altă valoare a vieții este omenia, care constituie scopul omului curat.

Smerenia, comportarea plină de bunăvoință a credinciosului nu este și ea o valoare?

Dar corolarul valorilor este iubirea. Succesul omului dăruit cu această virtute este tot atît de mare pentru sine ca și pentru alții.

La întrebarea: Care este cea mai mare poruncă, Mintuitorul a răspuns: iubirea. Dacă n-ai dragoste nu poți avea nici un succes.

Dragostea îndeplinește prin puterea ei transformatoare un mare rol în viața credinciosului. Dragostea determină măsura, echilibrul, prudența în viață, dragostea nu lasă să se confunde răul cu binele, întunericul cu lumina, dragostea păstrează respectul față de adevăr și împiedică mersul pe calea minciunii

Cum n-ar fi un prilej de bucurie succesul unui om stăpînit de dragoste curată?

Succesul util și frumos este nădejdea idealului general uman. El este expresia înnoirii omului.

Biserica are o multime de mijloace pentru a îmbunătăți calitatea vieții morale a credincioșilor și a determina succesul rîvnit de ei în marile năzuințe.

În învățătura Bisericii găsim convingerea că viața este un spațiu ce trebuie umplut de elemente virtuozose, de bucuria de a trăi. Biserica însuflețește pentru dragostea de adevăr, stimulează idealurile serioase și împuținează ce este întristător.

Realizarea unui nou tip de viață morală rămîne un permanent ideal spre care ne îndrumă, ca o mamă adevărată, Biserica.

prin brațul de stîncă al urmașilor lui Decebal și bădicii Traian vei putea să spulberi povara asupririi. Auzindu-ți pașii, lumea celor obidiți își ridică tresărind capetele. Un nume aleargă prin văi, strigă tăriiilor cerului, se aprinde vîlvătaia! Clopote bat în dungă și neînduplecate, uneltele pămîntului se preschimbă în spadele dreptății.

Octombrie 1784. Se aprinde focul în Mesteacăn, în tinda bisericii tale, în leagănul neamului tău. Și limbile lui năpraznice îmbrățișează munții de-o veșnicie al moșilor, Zarandul, Hunedoara, Turda. Este dezlănțuirea unei vechi mîinii! Feciorii Cosinzenei și fiii Mioriței se rîdică aprigi. Iar paloș le este adevărul, strigă nobililor asediați în cetatea Devei. Bătrînul imperiu, colos cu picioare de lut, se zguduia amar în prelușul unei agonii ce va mai dura numai un veac.

Dar valul obosește, avîntul se domolește și un nefericit armis-

tițiu la Tibru ucide în fașă porneirea spre înalturi. Cu zvîcniri de muribund, răscoala care a înfricoșat un imperiu, mai are de trăit puțin, o luptă pierdută la Mihăileni, o scurtă înflăcărare la Cîmpeni, și apoi risipirea spre bordeiele grele de suferință și umiliri de altă dată.

Retrași în codrul Scorăgețului, tu și cu ai tăi firtați, înveșmîntați în mantaua tăcută a zăpezii, așteptați zorii unei noi primăveri.

Dar colindul cel nou pe care inima ta începea să-l țeară din durere și speranță nu l-a mai auzit nimeni. Ești încătușat. Și atunci a gemut întreg neamul tău înlăntuit în grelele lanțuri ale robiei. Crășor încununat de salba recunoștinței unui popor întreg, ai pășit atunci pe tărîmul legendelor pe care ale noastre bunicii le-or povestit o veșnicie nepoților. Noi astăzi, îți urmărim umbra semeață pășind pe drumul Bălgradului. Te privim înlăntuit în fier și piatră deasupra unei porți mă-

rete de cetate. Și cu înfiorare ascultăm suspinul pe care l-ai smuls din piept cînd ai aflat că unul din firtați și-a curmat firul zilelor. Iar înaintea suplicului, fruntea ta neînduplecată cu adîncă evlavie se pleacă în fața Crucii Fiului lui Dumnezeu întrupat, cînd într-o bisericuță din Maierii Bălgradului ai luat tărie din Trup și Sângele Său.

Friguroasă a fost ziua cînd pe un platou la marginea cetății ai fost dus în lanțuri pentru a primi pe dalba-ți fruntea cununa martiriului. Înfrigorat era și neamul tău. Și roata care s-a ridicat fulgerînd ar fi vrut prin mîna călăului să frîngă nu trupul tău, ci trupul unui popor întreg, să-l înrobească pînă la istovire. Vremurile au trecut prin noaptea robiei, și mulți ar fi vrut să steargă din mîntea și inima românilor chipul tău luminos. Dar tu ai murit trăind, mereu mai puternic, un uriaș al Munților Apuseni, prin dirzenia și prin jertfa ta

neasemuită. Ai fost un izvor viu de tărie pentru urmașii tăi și nici o roată de călău n-a putut frînge dorința de libertate și de mai bine.

Iată-ne astăzi, în această zi luminioasă a veacului douăzeci, cînd Ţara este una nepieritoare datorită ție și celor care ne-au condus pe marea zbuciumată a istoriei. Sufletul nepieritor al neamului ți-a dăltuit efigie de neșters. Munții cu brazilor veșnic proaspeți îți cîntă amintirea. Nu mai plînge astăzi piatra Apusenilor, iar albia noii vieți pe care ne-o croim așa cum ne-ai învățat, cu dirzenia, este adîncă și largă. Iar cele două veacuri care s-au scurs devin o singură, necurmată clipă a luptei încununată pînă la sfîrșit de izbîndă a celui care a intrat în nemurire sub numele de Horia al nostru din inima frumoasei Transilvanii.

HORIA

(Continuare din pag. 1)

slabă a opaițelor priveau capetele bălane ale copiilor adormiți în leagăne. Și nici măcar o rază de lumină în întunericul vieții lor!

Și atunci ai venit, cu pași de gigant al istoriei noastre. Erai grăbit să ridici zăgăzul durerilor fraților tăi. Veneai de la înalte curți împărătești să aduci în vechiul tău șerpar dezlegarea mult-așteptată de poporul tău. Veneai horînd și suind munții dinspre Bihor, spre culmi urca odată cu tine un cîntec plin de chemare și de nădejde. Veneai deschizînd drum fluterului de mai tîrziu al lui Avram Iancu. Dar încrederea în hirtia ascunsă în șerpar era umbrită de îndoială. Tu care ți-ai plecat urechea la fiecare suspin și durere, cu sufletul plin de otrava nedreptăților de care suferea neamul tău, știai că numai

Lucrările Seminarului Teologic sud-est-european de la Heidelberg

În zilele de 2—9 septembrie a.c. s-a ținut cea de a șaptea sesiune a seminarului teologic sud-est-european, la Heidelberg, locul unde a luat ființă cu 14 ani în urmă acest așezământ de cercetare și cunoaștere a popoarelor și Bisericilor din sud-estul Europei, de către Facultatea de teologie din Heidelberg, din inițiativa Profesorului Heyer.

Lucrările s-au ținut în clădirea Petersstift participând un număr de 51 delegați din diferite țări: Belgia, Bulgaria, Danemarca, Grecia, Italia (din partea secretariatului de unitatea Bisericilor), Olanda, Republica Federală Germania, Republica Democrată Germană, România și Ungaria.

Din România au participat P.S. Vasile Coman, Episcopul Oradiei, Prof. Emilian Popescu — București, Prof. Victor Iliescu — București, Dr. Ioan-Vasile Leb (Sibiu), Prof. Hermann Pitters de la Institutul teologic protestant din Sibiu, Preotul reformat Zoltan Albu din București, scriitorul și poetul Ion Alexandru.

Tema principală a conferinței a fost: *Alegerea harului și voia liberă a omului după tradiția Bisericilor din Răsărit și Apus.*

Lucrările s-au desfășurat în conferințe dense, câte patru în fiecare zi, fiind precedate de servicii religioase urmate de discuții.

Ele au dezbătut probleme teologice cu caracter ecumenic și probleme istorice privind legăturile dintre popoarele și bisericile din sud-estul Europei și legăturile lor cu Europa Apuseană.

Discuțiile s-au purtat într-un spirit irenic și constructiv, arătându-se punctele convergente dintre mărturisirile de credință ale Bisericilor din Răsărit și Apus, precum și legăturile ce au existat între popoarele din această zonă a Europei, care au avut o istorie comună și o credință ortodoxă.

Delegații din România au susținut următoarele referate: Prof. Emilian Popescu: Credința vie a oamenilor în lumina inscripțiilor din Bizanț, P.S. Vasile Coman:

Trepte ale comuniunii credincioșilor în Sfânta Liturghie.

Dr. Leb Vasile: Contribuția personalităților bisericești la Unirea din 1859.

Prof. Mircea Păcurariu: Legături culturale și bisericești dintre Biserica Ortodoxă și cea Evanghelică în Transilvania sec. XIX; (conferința a fost citită de Preot Mökkel).

Prof. Victor Iliescu: O viziune duhovnicească a libertății creștine. Prof. Hermann Pitters: Tălmăcirea unui manuscris în opera Sfântului Grigorie de Nazianz. Preot Zoltan Albu: Colaborare ecumenică premergătoare mișcării ecumenice în București, între Biserica Ortodoxă și Protestantă.

Poetul Ion Alexandru a prezentat în cadrul unei agape dizertația: Poezia ca dar în lumina tradiției bizantine.

Din referatele cu conținut teologic au prezentat un interes deosebit acelea care au înfățișat în paralel tema sinergismului în concepția Bisericilor Ortodoxe și a Bisericilor Protestante.

Amintim referatul lui M. Hauser-Marly: Lucrările harului și faptele omului așa cum sînt înfățișate în opera lui Karl Barth și Dumitru Stăniloae; Docent Dr. Plathov: Cooperarea între har și creație după învățătura lui Martin Luther.

Propst A. Johansen: Problema sinergismului și libertatea omească în dogmaticile românești și rusești. Episcop Prof. Dr. Grmic: Har și libertatea voinței la Toma de Aquino. Aceeași temă la Ignățiu de Loyola a fost prezentată de Prof. M. Karadjole.

Teologii greci au prezentat teme ca: Rațiune și revelație în teologia lui Luther și tradiția ortodoxă, în paralel de Dr. Martzelos din Tesalonica și: „Intenționalitatea oamenilor și lucrarea lui Dumnezeu ca momente ale Kairosului”.

Deosebit de interesantă a fost conferința Prof. Dr. Goltz din Halle despre: Învățăturile lui Eugen Bulgaru și prețuirea lor în Ortodoxie.

Lucrările seminarului începeau în fiecare zi cu explicarea unui text biblic, ales de obicei spre a lămurii unele interpretări unilaterale ale Sfintei Scripturi. Seara avea loc în sala Institutului ecumenic expuneri cu proiecții.

Instructivă a fost prezentarea Dr. Athanasios Michalas din Atena despre bisericile din România, în care a prezentat diapoziitive cu bisericile și mănăstirile din Moldova.

Delegații Bisericilor din România au luat parte activă la lucrările seminarului, atît prin referate temeinic pregătite cit și prin luări de cuvînt. P.S. Vasile a transmis salutul și doririle de bine din partea Prea Fericitului Patriarh Iustin. În cadrul agapei dată de către episcopul Landului Dr. Engel Hard și decanul Facultății Dr. Schmol, P.S. Sa a tălmăcit rolul pe care îl are acest seminar în înfrățirea dintre popoare și Biserici precum și rolul Heidelbergului în cultura și civilizația Europei, mulțumind pentru dragostea cu care au fost primiți participanții.

Am amintit doar cîteva din titlurile referatelor care s-au citit și discutate la această sesiune densă a Seminarului teologic sud-est-european de la Heidelberg. Ele demonstrează în chip convingător importanța și rezultatele acestor întruniri și funcția lor catalizatoare. Inițiatorul Seminarului Prof. Heyer are marele merit de a arăta acestui seminar un drum constructiv iar Prof. Dr. A. M. Ritter de a-l conduce cu pricepere.

Într-o lume frământată de probleme teoretice și practice grave, asemenea acțiunii au rolul de a crea și consolida noi punți de legătură între Biserici și popoare și de a contribui la formarea unui climat de pace și bună înțelegere între oameni.

Pentru viitoarea sesiune de lucru în anul 1986 s-a preconizat ținerea lucrărilor în Ungaria, Bulgaria sau Grecia intrucît în celelalte țări sud-vest-europene s-au ținut asemenea întruniri.

O sută de ani în slujba cîntecului românesc

În șirul de preț al valorilor spirituale care dau colorit și frumusețe istoriei milenare a patriei noastre se află și localitatea Săliște a Sibiului.

După cum se știe, această așezare se află, geografic, la poalele Cindrelului, cu colinele lui împădurite ce coboară lin și se unesc cu liniștea cîmpiei Podișului transilvan.

„Pe poteca din pădure
Pardosită cu alune
Cu alune și cu mure
Cu alune mititele
Și cu dorurile mele.”

Ți se umple sufletul de o caldă admirație cînd constai că această așezare ajutată de factorii optimi ai unei evoluții economice și spirituale a putut revărsa peste meleagurile patriei noastre atîta energie și frumusețe spirituală, patrimoniul ei cultural. Această vatră de lumină și cultură românească și ortodoxă poartă sigiliul permanenței noastre pe aceste binecuvîntate meleaguri intracarpatice. Și aici, ca și în alte zone ale patriei noastre o tradiție bogată, îmbrăcată într-un folclor variat ca o cîmpie înflorită, a legat sufletul oamenilor de tot ce este specific sufletului românesc.

Oameni de seamă a dat Mărginimea Sibiului și îndeosebi Săliștea: cărturari, medici, filozofi, profesori universitari, meseriași de mare pricepere. Ori unde au fost trimiși de viață, și-au păstrat rădăcinile adînc ancorate în pămîntul făgăduinței lor unde și-au găsit seva existenței lor spirituale fie în vremuri bune, fie în vremuri de încercări și retrîște. Ei au purtat pe de-a rîndul dragostea de libertate, de cinste, omenie și muncă pricepută, vorbind cum le este portul și purtîndu-se cum le este vorba.

Spre Săliștea cu frumoasa ei înfățișare de bogată artă populară s-au îndreptat și se îndreaptă mulți oameni de seamă și multă lume, ca spre o intruchipare reprezentativă a Mărginimii. În lucrarea sa „Sate și preoți”, Nicolae Iorga afirmă: „Lîngă Sibiu se află, într-o frumoasă cîmpie, în vederea munților, comuna Săliștea, cu desăvîrșire românească. Una din cele mai frumoase înfățișări ale poporului nostru de la țară. Oameni isteți, sprinteni care știu să împace lipsa de sfială cu cea mai desăvîrșită bunăcuviință, porturi frumoase și simple care îmbracă atît de bine acea sănătate mîndră și aleasă.”

În vizitele sale pe care Andrei Șașuna le făcea la Săliștea, afla momente de recreere sufletească și stimulente în înfăptuirile providențiale ale sacrei sale misiuni.

Săliștea îți pare mai frumoasă cînd, înveșmîntată în costumul specific, o auzi cîntînd. În acest decor minunat figurile capătă o prospețime tinerească, iar cîntecul primește sonorități și armonii plăcute.

„Reuniunea de cîntări” din Săliștea a luat naștere ca o trebuință firească de manifestare cultural-muzicală, organizată atît pentru cîntarea bisericească, cit și pentru aceea a cîntecului popular, izbucnit din același suflet credincios și bun. „Cu cit ascult mai multă muzică, cu atît mă întorc mai evlavios către Tine, Doamne!” (V. Conta).

Documentele vremii atestă că înfiripări de coruri organizate încep pe la anul 1879, despre care cronicarul vremii amintește în „Telegraful Român” din 21 aprilie 1879: „... care după modesta noastră păreră formează un neprețuit mărgăritar al podobeii sfintei noastre Biserici.”

Prin venirea la Sibiu a marelui compozitor și dirijor Gh. Dima (1881) activitatea muzicală din Săliștea se amplifică, datorită faptului că marele muzician îndrăgește mult Săliștea. În 1883, aici, Gh. Dima înființează un cor bărbătesc pe patru voci care dă primul concert în același an. Răspunsurile liturgice au fost date de acest cor în 1894 în ziua de Rusali, după cum remarcă „Foiașul poporului” din același an: „Fapta corului din Săliștea merită toată lauda, cînd și pe alte locuri s-ar face așa.”

După anul 1894, la îndemnul ASTRA-ei, asociația corală se organizează mai temeinic în formație mixtă sub bagheta dirijorului Iuliu Crișan. „Telegraful Român”

din acel an scrie: „Legăm mari și mărețe speranțe de această reuniune pentru că menită este de a ridica bunul renume al Săliștei.”

Prima manifestare de proporții a „Reuniunii de cîntări” din Săliștea este concertul dat pentru constituirea fondurilor Teatrului românesc din Transilvania în anul 1899. În cartea sa „Zile memorabile pentru Săliștea” învățătorul și publicistul A. Mosora descrie astfel acest moment: „S-a ridicat cortina și publicul a izbucnit în furtunoase aplauze căci tabloul care a apărut a fost de o neîntrecută frumusețe încît i-ar fi iertat nici să nu cînte, numai să-și desfășoare ochii în tabloul cel frumos.”

La expoziția meseriașilor din Sibiu, 1902, participă și corul din Săliștea. „Telegraful Român” din acel an remarcă: „Cînd s-a ridicat cortina s-a înfățișat un tablou ca-n povești. Zine păreau, iar nu fete, frumoasele sălișteană în portul lor de neîntrecută eleganță.”

În anul 1903 se face inaugurarea Sălii festive a Școlii din Săliștea. Cu această ocazie a avut loc un concert la care a asistat și mitropolitul Ioan Mețianu. Cu doi ani mai tîrziu, corul „Carmen” din București, condus de marele D. Chiriac vizitează Săliștea cu dorința de a se întîlni cu formația corală sălișteană. În anul 1906, cu ocazia unei Expoziții naționale la București, corul din Săliștea întoarce vizita acestei prestigioase formații.

În 1912 despărțămîntul ASTRA organizează un festival cultural-artistic în memoria lui Gh. Barițiu, la care este invitat și corul din Săliștea („Telegraful Român”, 29 mai acel an).

De la an la an, valoarea și renumele corului din Săliștea crește, astfel încît Nicolae Iorga invită „Reuniunea de cîntări” să-l însoțească și să concerteze în diferite localități din România, în cadrul Ligii Culturale.

La pupitul acestei, deja prestigioase formații culturale se perindă mari nume ale muzicii românești: Timotei Popovici, Nicolae Oancea, sub bagheta căruia corul concertează la Ateneul Român din București în 1931.

Vicisitudinile celei de-a doua mari conflagrații mondiale au diminuat activitatea acestei formații corale.

„Reuniunea de cîntări” din Săliștea se reorganizează pe baza unor principii noi prin anul 1945, sub conducerea tînarului dar talentatului compozitor și dirijor Aron Bogdan. În climatul nou și favorabil în care activitatea cultural-muzicală și toată creația folclorică devine o problemă de stat, corul urcă mereu pe treptele înaltei valori interpretative, situîndu-se în rîndul celor mai valoroase formații muzicale la nivel republican, obținînd diferite distincții și premii, iar în anul 1958, pentru prodigioasa lui activitate i se decernează Ordinul muncii clasa a II-a.

După plecarea la Brașov a compozitorului Aron Bogdan, activitatea corului din Săliștea a fost condusă și îndrumată de alți dirijori și compozitori valoroși, care prin însăși creațiile lor au îmbogățit repertoriul formației: prof. Gh. Șoima, Ilie Micu, Doru Constantin, Nicolae Suciu.

Cel care a ținut bagheta la împlinirea a o sută de ani de activitate prodigioasă a acestei formații a fost profesorul și compozitorul Cornel Arion.

Această formație corală a însoțit de-a lungul timpului, a ajutat și a reprezentat, în diferite împrejurări localitatea care are darul să polarizeze întreaga viață românească și creștinească în zona Mărginimii Sibiului, contribuind prin întreaga ei activitate la formarea Statului Național Unitar Român.

În mauseleul trecutelor vremi care s-au depănat din mila Domnului cu bucuriile și încercările lor, se pot întîlni marile personalități de dirijori și conducători, al căror nume sonore sînt scrise pe filele de glorie ale neamului nostru ca și ale Bisericii noastre.

Pentru toți aceștia care s-au înfregat în această muncă măreață, se cuvine adus un pios omagiu și o caldă recunoștință.

Preot Octavian Flucș

Instalarea noului vicar ortodox român din Ungaria

Duminică, 26 august 1984, a avut loc instalarea noului vicar al Vicariatului ortodox român din R.P. Ungară, cu sediul în Giula, jud. Bichș, în persoana preotului Pavel Ardelean de la parohia Cenadul Unguresc, în postula rămas vacant prin moartea p. iconom-stavrofor Drd. Teodor Mesaroș, decedat la 13 iulie 1983.

Noul vicar a fost ales de către Adunarea Eparhială a Vicariatului ortodox român din Ungaria la data de 17 mai 1984, recunoscut apoi de Oficiul de stat pentru probleme bisericești din Budapesta și confirmat de Patriarhia Ortodoxă Română.

Părintele Pavel Ardelean s-a născut la 27 iunie 1951 în localitatea Ujkigyos, jud. Bichș (R.P.U.), din părinți țărani. Școala primară a făcut-o în satul natal, seminarul teologic la Caransebeș (1966—1971), iar Institutul teologic la București (1971—1975). Actualmente este doctorand la Institutul teologic din București. A fost hirotonit ca diacon la 9 iunie 1975, iar întru preot la 13 iunie 1975, pentru parohia Cenadul Unguresc (R.P.U.).

Pentru instalarea noului vicar Prea Fericitul Patriarh Iustin I-a delegat pe P.S. Episcop Dr. Vasile Coman al Oradiei, care — în acest scop — a săvîrșit Duminică, 26 august 1984, Sf. Liturghie în marea catedrală vicarială din Giula, înconjurat de un sobor din toți preoții ortodocși români din Ungaria, la care s-a adăugat diaconul Dr. Teodor Savu, inspector eparhial, de la Episcopia Oradiei. Biserica a fost pînă de credincioși din localitate și din celelalte parohii ortodoxe române din Ungaria, ca la marile praznice, cîntînd cu toții la răspunsurile liturgice.

În cadrul Sf. Liturghii, ierarhul I-a hirotesit pe noul vicar în gradul de iconom-stavrofor, înmînîndu-i

du-i din partea Prea Fericitului Patriarh Iustin Crucea Patriarhală și un rînd de odăjdii noi. Ierarhul I-a dăruit o Biblie, o carte de rugăciuni și o frumoasă icoană cu chipul Mîntuitorului, iar celorlalți preoți cite o carte de rugăciuni.

După otpust, a urmat actul formal al instalării noului vicar, la care au fost de față autorități reprezentative Oficiului de stat pentru probleme bisericești din Budapesta, sfatul județean Bichș și sfatul orașenesc Giula. De asemenea, au fost de față secretarul general al Uniunii Democratice a românilor din Ungaria și directorul liceului românesc „N. Bălcescu” din Giula. La fel au fost de față reprezentanți ai cultelor din localitate: romano-catolic, reformat, ortodox-maghiar și evanghelic.

În cuvîntarea de instalare, P.S. Episcop Vasile a transmis înfîi binecuvîntări din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, preoților și credincioșilor ortodocși români din Ungaria, iar noului vicar rodnică activitate. Apoi, adresîndu-se noului vicar, ierarhul I-a îndemnat ca, în calitate lui de întîistătător al preoților și credincioșilor din Ungaria, să fie model intru toate, deopotrivă preot devotat al Bisericii strămoșești și cetățean devotat al Patriei în care trăiește, omul păcii și buneii înțelegeri cu toată lumea, fără nici un fel de deosebire. L-a îndemnat să se îngrijească și de formarea de noi preoți. A adus mulțumiri reprezentanților autorităților de stat, județene și locale pentru sprijinul dat buneii desfășurări a vieții religioase în cadrul Bisericii ortodoxe române din Ungaria. De asemenea, a mulțumit pentru participare în spirit ecumenic reprezentanților cultelor conlocuitoare.

În cuvîntul de răspuns, p. rîn-

tele vicar a exprimat calde mulțumiri Adunării eparhiale, preoților și credincioșilor pentru alegerea sa în noua demnitate, Prea Fericitului Patriarh Iustin pentru confirmare și pentru înmînarea Crucii Patriarhale și a unui rînd de odăjdii, Prea Sfîntului Episcop Vasile pentru bunăvoința de a fi venit să-l instaleze și pentru darurile făcute, ca și pentru îndemnul și sfaturi; la fel, mulțumiri tuturor oaspeților și invitaților și în special bunilor credincioși ce au venit într-un număr atît de mare.

La restaurantul „Park”, s-a dat o agapă, la care s-au rostit toasuri, luînd cuvîntul: d-l Kovács Andras din Oficiul de stat pentru probleme bisericești — Budapesta, prot. Dr. Berki Feriz din partea Bis. ort. maghiare, pr. reformat Nagy László, în numele Bis. reformate și evanghelice, pr. Teodor Roesin și p. vicar Pavel Ardelean. Tutorul le-a răspuns P.S. Episcop Vasile, mulțumind pentru atmosfera de caldă prietenie și încredere.

Pe timpul șederii în Ungaria, P.S. Episcop Vasile a mai vizitat bisericile din parohiile: Miche-rechi (vecemie), Chitighaz, Băta-nia și Cenadul Unguresc (vecer-nie), ținînd cuvînt de învățătură în fiecare biserică.

În 27 august 1984, a făcut o vizită protocolară Eminenței Sale episcopul reformat Dr. Bartha Tibor la Debrefin, iar în 28 august la Oficiul de stat pentru probleme bisericești în Budapesta și la Ambasada Română de aici.

Întrevederile avute cu autoritățile de stat și bisericești s-au desfășurat într-o atmosferă de cordialitate.

Diacon Dr. Teodor Savu

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

SIBIU

● În zilele de 4 și 5 septembrie 1984, Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului a participat la lucrările Sinodului Permanent al Bisericii noastre, care a avut loc la palatul patriarhal din București.

● Marți, 11 septembrie 1984, la casa de odihnă a Arhiepiscopiei Sibiului din stațiunea montană Păltiniș (Munții Cibinului) a avut loc Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Desfășurat sub conducerea Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, Consiliul a rezolvat probleme curente ale Arhiepiscopiei, ca: numiri, transferări, ajutoare, aprobări de veze etc.

În cadrul lucrărilor s-a accentuat din nou problema disciplinei clerului, Î.P.S. Mitropolit Antonie cerind P.C. protopopi, cit și celorlalte cadre din conducerea Arhiepiscopiei maximă exigență în problema de mai sus și în tot ceea ce privește bunul mers al vieții noastre bisericești.

● La începutul lunii iulie 1984, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc revederea promoției care, cu 50 de ani în urmă, încheia studiile universitare la acest străvechi așezământ de cultură teologică, între absolvenții numărându-se și P.S. Episcop Vasile Coman al Oradei.

În capela Institutului s-a săvârșit cu acest prilej o rugăciune de mulțumire adusă lui Dumnezeu și un parastas în amintirea colegilor și profesorilor adormiți întru Domnul.

Tot cu acest prilej, P.C. Pr. Nicolae Neaga, fost profesor al acestei serii, a ținut o prelegere.

La bucuria acestei revederi au participat și P.S. Emilian al Alba Iuliei și P.S. Lucian Făgărășanul, care, în numele Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, a transmis urări de bine celor ce se revedeau la o jumătate de secol după terminarea studiilor.

CLUJ

● Duminică, 29 iulie 1984, Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Teofil Herineanu și Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, au săvârșit sfințirea bisericii din parohia Lăpuș I, prot. Tg. Lăpuș, jud. Maramureș, îmbrăcată în haina împărătească a picturii, executată de pictorii Gheorghe Busuloc și Ioan Barna, credincioși, sub îndrumarea Preotului paroh Nicolae Giurgiu (fiu al satului) care a fost distins cu rangul de iconom, cu dreptul de a purta brâu roșu.

La sfârșitul Sf. Liturghii arhierestii, Î.P.S. Arhiepiscop Teofil și P.S. Episcop-vicar Iustinian au rostit cuvânt de învățătură.

ALBA IULIA

● Luni, 23 iulie 1984, P.S. Episcop Emilian a primit la Mănăstirea Sf. Ilie din Toplița vizita Î.P.S. Dirayr Mardichian, Arhiepiscopul Bisericii Armene din R.S. România, însoțit fiind de P.C. Zareh Baronian, Vicar administrativ al Bisericii Armene.

P.S. Sa a condus oaspeții la Mănăstirea Doamnei din Moglănești—Toplița, la biserica parohiei Toplița II, la biserica din parohia Gălăuțași și la biserica din parohia Vălenii de Mureș, prot. Reghin, unde s-a săvârșit slujba vecerniei.

● În ziua de 24 iulie, P.S. Episcop Emilian, împreună cu înalții oaspeți armeni, a vizitat biserica din parohia Deda—Bistra, prot. Reghin, biserică împodobită cu mobilier tradițional, executat de Pr. paroh Ioasăf Marcoci. În după-masa aceleiași zile P.S. Sa împreună cu oaspeții au vizitat sediul protopopesc din Tg. Mureș.

● În ziua de 25 iulie P.S. Episcop Emilian a vizitat, împreună cu oaspeții armeni, protopopiatul ortodox din Luduș, jud. Mureș, iar în după-masa aceleiași zile a fost vizitată Mănăstirea Rîmeț, veche vatră de spiritualitate românească.

● În ziua de 26 iulie, oaspeții au fost conduși de P.S. Episcop Emilian la Alba Iulia, unde a fost vizitată Catedrala Reîntregirii și reședința episcopală.

Toate momentele vizitei au constituit un prilej de apropiere între cele două Biserici — Armeană și Ortodoxă Română.

ORADEA

● Duminică, 24 iunie 1984, de sărbătoarea Nașterii Sf. Ioan Botezătorul, s-au binecuvântat lucrările de înnoire exterioară a bisericii „Sf. Ioan Botezătorul” din parohia Delureni, prot. Oradea, păstorită de Preotul Gheorghe Bud. Cu acest prilej, Diaconul Pavel Emil a fost hirotonit ca preot pentru parohia Sărsig, prot. Marghita.

Vecernia zilei s-a oficiat în biserica parohială Borod, păstorită de Preotul Ioan Oltean.

● De Praznicul Pogoririi Sf. Duh (10 iunie 1984) chiriarhul a săvârșit Sf. Liturghie în catedrala Adormirea Maicii Domnului din orașul Zalău, cu care prilej s-a făcut și slujba de binecuvântare a spicelor de grâu, pentru îmbelșugarea roadelor pământului.

La toate slujbele amintite, ierarhul a ținut cuvântări de zidire sufletească.

● Între 4 și 9 iunie 1984, sub îndrumarea chiriarhului, s-au ținut la Centrul eparhial cursuri de îndrumare pastorală și misionară cu cea de-a doua serie de 30 preoți din acest an (din protopopiatele Zalău și Șimleu), care s-au dovedit, ca și celelalte din seriile precedente de la anul 1978 încoace, foarte utile și necesare pentru învierea activității pastorale în mijlocul credincioșilor.

● La data de 15 iunie 1984, s-a ținut la Centrul eparhial, sub președinția P.S. Episcop Vasile, ședința comună de lucru a Consiliului Eparhial și a protopopiatului din eparhie, cu participarea cadrelor de conducere de la Centrul Eparhial, având pe ordinea de zi aprobarea lucrărilor Permanenței Consiliului Eparhial de la ultima ședință plenară a Consiliului Eparhial. De asemenea s-a făcut o analiză a activității de la Centrul Eparhial și din Eparhie pe primul semestru al anului. Totodată s-a prospectat activitatea pentru semestrul următor, chiriarhul trăgând concluzii asupra activității din trecut și dând îndrumări pentru activitatea ce urmează.

Preot profesor Ioan Bunea, CUVÎNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ LA DUMINICI ȘI SĂRBĂTORI, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, 1983, 370 p.

Părintele profesor Ion Bunea a fost și continuă să fie prezent în paginile „Telegrafului Român”, sub semnătura sa aparând materiale dedicate unor însemnate evenimente ale istoriei noastre naționale și deopotrivă unor personalități transilvănene, mai ales din rândurile slujitorilor bisericești, care s-au afirmat pe tărîmul luptei pentru libertatea și unitatea poporului nostru și nu mai puțin pe acela al promovării culturii, apărării și păstrării neștirbite a tezaurului doctrinar al Ortodoxiei românești.

Faptul de a se fi făcut cunoscut în acest chip cititorilor periodicului șagunian de la Sibiu ne-a determinat să semnalăm, pe această cale, apariția în Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului a unui volum de predici la Duminicile și sărbătorile de peste an, avându-l ca autor pe părintele profesor Ion Bunea.

Calitativ și cantitativ, cartea se înscrie ca o prețioasă contribuție pe care autorul ei o aduce la îmbogățirea literaturii omiletice a Bisericii noastre.

Cuprinsul se împarte în două părți inegale ca întindere:

Partea întâi: Cuvînt de învățătură la Duminicile de peste an (p. 9—275), în total 56 de predici.

Partea a doua: Cuvînt de învățătură la sărbătorile Maicii Domnului și ale celorlalți sfinți (p. 276—366), în total 17 predici.

Predicile duminicale au indicat locul scripturistic de unde este luată pericopa evanghelică și de asemenea un titlu care sugerează tema dezbătută.

De reținut că unele dintre predici (mai puține la număr) au apărut în „Îndrumătorul bisericesc” de la Cluj-Napoca sau în revistele mitropolitane din Ardeal și Banat, restul (marea majoritate) sunt inedite.

Precum menționează și autorul în „Cuvîntul înainte”, temele abordate au caracter precumpănitor moral, urmărindu-se cu precădere cultivarea sentimentului responsabilității creștine în raport cu cerințele contemporaneității. Nu lipsesc temele cu caracter doctrinar în care este expusă

învățătura de credință a Bisericii noastre cu o temeinică fundamentare biblică și patristică.

Faptul că Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului a binevoit a lua sub înaltul patronaj editarea acestei lucrări constituie încă o dovadă grăitoare despre grija aparte pe care o manifestă Biserica noastră față de activitatea predicatorială a preoților.

Prin cartea de predici a părintelui prof. Ion Bunea, propovăduitorii cuvîntului evanghelic de la amvoanele bisericilor noastre au la îndemână o nouă și prețioasă sursă de inspirație.

Predicile cuprinse în prezentul volum pot constitui într-adevăr un bun model de felul cum se cuvine să fie întocmit un cuvînt de învățătură adresat credincioșilor.

Impresionează temeinicia lucrului săvârșit de părintele profesor Bunea, reflectată în bogăția și profunzimea ideilor ca și în cursivitatea și frumusețea stilului.

Zelul pastoral-misionar al autorului, temeinica sa pregătire teologică, largul orizont cultural care îl caracterizează sînt tot atâtea temeiuri care ne îndreptătesc să spunem că avem de a face cu o carte a cărei lectură și studiu pot garanta folosul sufletesc pentru oricine se va apleca cu interes asupra paginilor ei.

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Semnalăm... Semnalăm...

● După „Estetica antichității tirzii” (semnalată în „Telegraful Român”, nr. 29—30, 1984) o altă carte ne atrage în mod cu totul special atenția: ÎNTRE ANTICHITATE ȘI RENĂȘTERE, GÎNDIREA EVULUI MEDIU, (2 volume, ed. Minerva, București, 1984, traducere, selecția textelor, indici, note de Octavian Nistor, prefață de Gh. Vlăduțescu). Cuprinde texte din perioada patristică: Tertulian, Origen, Augustin, Ioan Gură de Aur, Pseudo Dionisie-Areopagitul, Ioan Damaschin, Boethius, perioada scolastică: Ioan Scotus Eriugena, Anselm de Canterbury, Abelard, filozofii arabi, Bonaventura, Albert cel Mare, Toma de Aquino, Duns Scotus, Eckhart, pînă la Nicolaus Cusanus inclusiv.

Ce am putea noi spune despre o astfel de antologie de texte, e ușor de presupus. E mai bine să arătăm ce spune Aurel-Dragoș Munteanu, dovedind o sensibilitate deosebită față de valorile medievale pe care le reabilitează ca valori culturale de epocă, dincolo de orice îndoială: „Publicarea celor două volume, înregistrînd autori din perioada patristică pînă la Nicolaus Cusanus, este un act de mare semnificație și ținută intelectuală!” Paginile acestor gânditori „au luminat intens sufletele și conștiința oamenilor din acea epocă de aur a gîndirii omenestii care a iost Evul Mediu”, și a o avea tradusă „este o șansă uriașă a cititorilor de la noi”. Bărbații aceia „excepționali”, „ne-au arătat de fapt ce înseamnă să fii om și să te îndrepti fără șovăire către scopul tău”. „Omul evului de mijloc era profund serios și angajat în existență și în problema ei majoră. Este atmosfera intelectuală care l-a produs pe Dante...” (în „Luceafărul”, nr. 36, 1984, p. 8). Salutăm un act de cultură care recunoaște unei trepte valoarea și locul ei în cultura universală. A sări peste ea e a-ți rupe picioarele și a merge mai departe schiop! Dar iată, cultura românească stă pe picioare sănătoase.

● Despre „personalitatea și gîndirea teologică a Pr. prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în contextul ortodoxiei românești, scrie foarte bine, în rev. „Studii Teologice” (anul XXXV, seria a II-a, 1983), nr. 9—10, p. 686—699), Pr. prof. Dumitru Radu. Probabil așteptăm o vîrstă și mai rotundă decît aceea de 80 de ani pentru a-i închina un întreg număr de revistă. Și nici acela nu l-ar cuprinde!

● „Tribuna României” (anul XIII, 1984), nr. 275, p. 2, povestește despre sfințirea Bisericii noi din leud, Maramureș, sub semnătura lui Vasile Velișanu. A fost prezent și poetul Ioan Alexandru. Se datează din nou Codicele de la leud: 1391—1392. Foarte bine, dar cînd vom ști exact cum e cu acest Codice atît de laudat și de contestat? Pe aceeași pagină prof. Casian Crăciun descrie felul cum s-a sărbătorit Centenarul Capelei românești de la Baden-Baden, R.F. Germania, ctitoria domnitorului Moldovean Mihail Sturza. Frumoși sînt românii care își leagă numele de istoria Europei prin valori ca cele de la Baden-Baden, „o Curte de Argeș departe de țară”, cum inspirat o numește Casian Crăciun!

● Pr. asist. Dr. Al. I. Stan de la Institutul Teologic din București a făcut o descoperire interesantă pe care o semnalează într-un studiu publicat în rev. „Biserica Ortodoxă Română” (an. CI (1983) nr. 9—10, p. 698 și urm.) sub titlul: „Manuscrisul inedit al preotului Petru Cazan și implicațiile lui în cultura românească la sfîrșitul secolului al XVIII-lea”. Preotul Petru Cazan era din Rășinari și era probabil secretar eparhial la Sibiu („notărilor Eparhiei și satului Rășinariu”). Manuscrisul în cauză — despre care n-am reușit să aflăm din studiu de mai sus unde se găsește — e una din copiile traducerii din latinește a lui Samuil Micu: „Legile sașilor și ale tuturor celor ce lăcuiesc în scaunele săsești...” E un important document de limbă și Dr. Al. I. Stan îi face o bună descriere și prezentare științifică, delimitîndu-l de cele încă vreo 8 alte copii făcute de alții și stabilind contribuția lui Petru Cazan care, nu doar copiază ci, pe ici pe colo mai și intervine, explicînd ceea ce i se pare greu de înțeles pentru unii cititori. E frumoasă încheierea avertismentului Preotului Petru Cazan din Cuvîntul său către cetitorii: „Îți aduc aminte ca să știi și să te îndrepti și folos să ai. Iară unde nu vei înțelege, întreabă pre alții carei înțeleg ca nu făcînd după prostia ta și rău înțelesul minții tale, să te păgubești. Și îți sîndtos.”

● „American Romanian Review” (VIII, 1, 1984) dedică un număr răscoalii lui Horia, Cloșca și Crișan. Cum fiecare număr prezintă și cite un județ din țară, de data aceasta a venit rîndul Gorjului. Alte teme: Nicolaus Olahus, Folclor aromănesc, despre un român american ajuns stea de serial la televiziune: Adrian Zmed, despre dansul românesc Hora mare, despre Maria Tănase, ș.a. Un număr mai recent (nr. 3, 1984) este dedicat lui Iosif Vulcan, iar dintre județe Dimbovița. D-l Theodore Andrica, neobositul editor, ne surprinde mereu cu revista sa bine scrisă și excelent ilustrată!

● Cibinium '84, festivalul cultural-artistic tradițional al județului Sibiu, anunță un program variat și interesant, în luna septembrie, în Sibiu, Mediaș, Cisnădie, Copșa Mică, Blăjeș, Brușu, Dîrlos, Gura Riului, Dumbrăveni, Avrig, Bazna, Slimnic, Ocna Sibiului ș.a. Precum odinioară Asociațiunea!

● Revoluția, unirea, independența în Transilvania este titlul cărții lansate luni 10 septembrie la librăria „Eminescu” din Sibiu de prof. Dr. Victor V. Grecu, membru al Asociației Oamenilor de Știință din R.S. România, cercetător erudit și neobosit.

● „Transilvania, pămînt românesc” — o pagină consistentă semnată de istoricul Milton G. Lehrer în revista sibiană „Transilvania” (nr. 7, 1984, supl. p. 8).

● Vasile Netea semnează un medalion „Petru Pavel Aaron” în „Contemporanul” (nr. 33, 1984, p. 15) cel care a înființat prima Școală de obște la Blaj în 1754, al cărei prim dascăl a fost Constantin Dimitrievič, român venit din Țara Românească, aducînd cu el o copie după manuscrisul lui Dimitrie Cantemir, HRONICUL VECHIMII ROMÂNŌ-MOLDO-VLAHILOR.

● Despre frumusețile care ies din minile preotesei Victoria Berbecaru din Botiza Maramureșului — culorii naturale și motive populare în arta țesutului de covoare — scrie revista „România pitorească” (nr. 150, 1984, p. 8, versiunea în limba germană). Tot despre ea și în revista Magazin (nr. 36, 1984), sub titlul: „Culori din vegetale.” Ce savante rețete imaginează Victoria Berbecaru! Adevărate redescoperiri ale unei arte de mult socotite uitate și pierdute.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66